APR 2026

Total No. of Questions : 6]

PF2498

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

[6635]-169

First Year LL.M.

ML-201: LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA

(2025 CBCS Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *Question No.6 is Compulsory, it carries 14 marks.*
2) *Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Discuss the limitations and characteristics of law which make it a desirable tool for social transformation. **[12]**

Q2) Discuss the relationship between law and public opinion in the light of AV'. Dicey's views. **[12]**

Q3) Economic upliftment is the most effective tool to combat caste discrimination. Theorize this statement in the light of economic theories of discrimination and explain Blumer and Dr.Ambedkar's analysis on prejudice and formation of group positions. **[12]**

Q4) Discuss the role of Election Commission in strengthening free and fair elections which constitute the foundation of democracy. **[12]**

Q5) Discuss the conceptual evolution of Law and Development. Discuss the right to development as a human right. **[12]**

Q6) Write Short Notes on ANY TWO of the following. **[14]**

a) Role of law Commission in transforming the law in India
b) Senior citizens and their rights under the law
c) Political parties Constitutional and Legal Position
d) Access to education

CLWP012101 123.63.142.18 27/04/2026 13:37:33

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

APR 2025

PF2498

[6635]-169

First Year LL.M.

ML-201: LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA

(2025 CBCS Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 सोडविणे अनिवार्य आहे. तो 14 गुणांचा प्रश्न आहे.

2) उरलेल्या पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या; प्रत्येक प्रश्न 12 गुणांचा आहे.

प्र.1) सामाजिक परिवर्तनाचे सुयोग्य साधन बनण्यासाठी कायद्याची वैशिष्ट्ये व कायद्याच्या मर्यादा याविषयी चर्चा करा. [12]

प्र.2) ए. व्ही. डायसी यांच्या विचारांच्या प्रकाशात कायदा आणि जनमत यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा. [12]

प्र.3) जातीय भेदभावाचा सामना करण्यासाठी 'आर्थिक उन्नती' हे सर्वात प्रभावी साधन आहे. भेदभावाशी संबंधित आर्थिक सिद्धांतांच्या संदर्भात या विधानाची सैद्धांतिक मांडणी करा; तसेच पूर्वग्रह आणि 'गट-स्थितींच्या निर्मिती' बाबत ब्लूमर व डॉ. आंबेडकरांनी केलेल्या विश्लेषणाचे स्पष्टीकरण द्या. [12]

प्र.4) लोकशाहीचा पाया असलेल्या मुक्त आणि निष्पक्ष निवडणुका बळकट करण्यात निवडणूक आयोगाच्या भूमिकेची चर्चा करा. [12]

प्र.5) 'कायदा आणि विकास' या संकल्पनेच्या उत्क्रांतीची चर्चा करा. विकासाचा अधिकार हा एक मानवाधिकार म्हणून चर्चा करा. [12]

प्र.6) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]

अ) भारतातील कायद्याच्या परिवर्तनात विधी आयोगाची भूमिका

ब) ज्येष्ठ नागरिक आणि कायद्यांतर्गत त्यांचे अधिकार

क) राजकीय पक्षांची घटनात्मक आणि कायदेशीर स्थिती

ड) शिक्षणाची उपलब्धता

CLWP012101 123.63.142.18 27/04/2026 13:37:33

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF2499

[Total No. of Pages : 2

[6635]-170

First Year LL.M. (Two Years Law Course)
ML 202 : THEORIES OF LAW AND JUSTICE
(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *Answer any THREE out of the first FIVE questions, each carrying 12 marks.*
2) *Question SIX is compulsory. Answer any TWO out of FOUR sub-questions, each carrying 7 marks.*

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 13:24:08

Q1) Critically examine the Natural Law Theory of Lon L. Fuller. How does his concept of the "inner morality of law" differ from traditional natural law theories? **[12]**

Q2) Discuss the concept of law as propounded by H. L. A. Hart. Explain the significance of primary and secondary rules. **[12]**

Q3) Explain the concept of Postmodernism. Analyze its relevance and impact on contemporary legal theory. **[12]**

Q4) Discuss the main features of Scandinavian Legal Realism. How does it differ From American Legal Realism? **[12]**

Q5) Examine the idea ofjustice propounded by Amartya Sen. How does it contribute to the concept of social welfare? **[12]**

Q6) Write Notes on the following (Any Two) **[2×7=14]**

a) Social Contract Theory of John Locke.

b) Emile Durkheim and Sociological Jurisprudence.

c) John Austin and idea of sovereignty.

d) The concept of Justice in legal theory.

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 13:24:08

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 13:24:08

P.T.O.

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

PF2499

[6635]-170

First Year LL.M. (Two Years Law Course)
ML 202 : THEORIES OF LAW AND JUSTICE
(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि उर्वरित पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

2) प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) लॉन एल. फुलर यांच्या नैसर्गिक कायदा सिद्धांताचे चिकित्सक परीक्षण करा. त्यांची 'कायद्याची आंतरिक नैतिकता' ही संकल्पना पारंपरिक नैसर्गिक कायदा सिद्धांतांपेक्षा कशी वेगळी आहे?

प्र.2) एच.एल.ए. हार्ट यांनी मांडलेली 'कायद्याची संकल्पना' सविस्तर चर्चा करा. प्राथमिक आणि दुय्यम नियमांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) उत्तर-आधुनिकतेची संकल्पना स्पष्ट करा. समकालीन कायदेशीर सिद्धांतावर तिची प्रासंगिकता आणि प्रभाव यांचे विश्लेषण करा.

प्र.4) स्कँडिनेव्हियन कायदेशीर वास्तववादाच्या मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. अमेरिकन कायदेशीर वास्तववादापेक्षा तो कशा प्रकारे वेगळा आहे?

प्र.5) अमर्त्य सेन यांनी मांडलेल्या 'न्याय' या संकल्पनेचे परीक्षण करा. सामाजिक कल्याणाच्या संकल्पनेत या संकल्पनेचे योगदान कशा प्रकारे आहे?

प्र.6) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) जॉन लॉकचा सामाजिक करार सिद्धांत

ब) एमिल दुर्खाईम आणि समाजशास्त्रीय न्यायशास्त्र

क) जॉन ऑस्टिन आणि सार्वभौमत्वाची संकल्पना

ड) कायदेशीर सिद्धांतातील न्यायाची संकल्पना

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 13:34:08

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF-2500

[Total No. of Pages : 2

[6635]-172
First Year LL.M.
ML 205 : COMPETITION LAW & COMPARATIVE JURISPRUDENCE
(2025 Pattern) (Semester - II) (CBCS)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Question No.6 is Compulsory, it carries 14 marks.*
2) *Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:58:50

Q1) Trace the Evolution of Anti-Trust Law in USA and in English Common Law. Discuss the Modern Developments in US, UK, European Union.

Q2) Discuss the Anti-Competitive Agreements & Parameters to Determine Appreciable Adverse Effect on Competition in the Market.

Q3) What do you mean by International Cartels? Explain Dealing Cartels in US, UK, European Union with the help of Case Studies.

Q4) Explain the Role of Competition Commission of India in dealing with Abuse of Dominance.

Q5) Write a detailed note on WTO and its Impact on Competition Laws with reference to UNCTAD.

Q6) Write notes on any two of the following:

a) Economic Aspects of Competition

b) TRIPS Regarding IPR Policy and Competition Law

c) Functions of Competition Commission of India

d) Treatment of Combinations in USA, EU, UK

⌘⌘⌘

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

APR 2026

PF-2500

[6635]-172
First Year LL.M.
ML 205 : COMPETITION LAW & COMPARATIVE JURISPRUDENCE
(2025 Pattern) (Semester - II) (CBCS)

वेळ: 2 तास] *[एकूण गुण: 50*

सूचना :

1) *प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. त्यास 14 गुण आहेत.*
2) *उर्वरित पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येकी 12 गुण आहेत.*

प्रश्न 1) अमेरिकेतील आणि इंग्रजी सामान्य कायद्यातील मक्तेदारीविरोधी कायद्याच्या उत्क्रांतीचा मागोवा घ्या. अमेरिका, युके, युरोपियन युनियनमधील आधुनिक घडामोडींवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) स्पर्धाविरोधी करार आणि बाजारातील स्पर्धेवर होणारा लक्षणीय प्रतिकूल परिणाम निश्चित करण्यासाठीच्या मापदंडांवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) आंतरराष्ट्रीय कार्टेल म्हणजे काय? केस स्टडीच्या मदतीने अमेरिका, युके, युरोपियन युनियनमधील व्यवहार कार्टेल स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) वर्चस्वाच्या गैरवापराला सामोरे जाण्यात भारतीय स्पर्धा आयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) UNCTAD च्या संदर्भात WTO आणि स्पर्धा कायद्यांवरील त्याच्या प्रभावावर एक सविस्तर टीप लिहा.

प्रश्न 6) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा.

अ) स्पर्धेचे आर्थिक पैलू

ब) बौद्धिक संपदा धोरण आणि स्पर्धा कायद्यासंदर्भात ट्रिप्स (TRIPS)

क) भारतीय स्पर्धा आयोगाची कार्ये

ड) अमेरिका, युरोपियन युनियन, युनायटेड किंगडममध्ये संयोजनांना दिली जाणारी वागणूक

⌘⌘⌘

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:58:50

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF-3047

[Total No. of Pages : 2

[6635]-173
F.Y. LL.M.
ML 207 : Comparative Constitutional Law
(2025 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Question No.6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
2) *Attempt any three questions out of remaining questions, each will carry 12 marks.*

CLWP011121 117.196.211.1 02/05/2026 13:56:21 static

Q1) Trace the evolution and major trends in Comparative Constitutional Law. **[12]**

Q2) Compare the constitutional design of emergency provisions in Germany and the United States of America, highlighting safeguards against abuse. **[12]**

Q3) Critically analyze the significance of Separation of Powers. Also explain how the doctrine of Separation of Powers operates differently in Common Law and Civil Law traditions, with special reference to the United States and Germany. **[12]**

Q4) Critically analyze the Cooperative Federalism of Germany alongside the Asymmetrical Federalism of Canada. **[12]**

Q5) Examine the doctrine of Constitutional Silence with specific reference to Sweden and Finland. **[12]**

Q6) Write detailed notes (Any two): **[2 × 7 = 14]**

a) Basic Structure Doctrine

b) The European Union Constitutional Treaty

c) Rule of Law

d) Judicial Review

CLWP011121 117.196.211.1 02/05/2026 13:56:21 static

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

APR 2026

PF-3047

[6635]-173
F.Y. LL.M.
ML 207 : Comparative Constitutional Law
(2025 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

CLWP01121 117.196.211.1 02/05/2026 13:56:21 static

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना :

1) *प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यास 14 गुण असतील.*
2) *उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा, प्रत्येकी 12 गुण असतील.*

Q1) तुलनात्मक घटनात्मक कायद्याची उत्क्रांती आणि त्यातील प्रमुख प्रवाहांचा मागोवा घ्या. **[12]**

Q2) जर्मनी आणि युनायटेड स्टेट्स येथील आपत्कालीन तरतुदींच्या घटनात्मक रचनेची तुलना करा आणि गैरवापराविरुद्ध असलेल्या संरक्षणात्मक उपायांवर प्रकाश टाका. **[12]**

Q3) सत्ताविभाजनाच्या तत्त्वाचे महत्त्व समालोचनात्मकपणे विश्लेषित करा. तसेच हे तत्त्व कॉमन लॉ आणि सिव्हिल लॉ परंपरांमध्ये कसे वेगळ्या प्रकारे कार्य करते हे. युनायटेड स्टेट्स आणि जर्मनी यांच्या विशेष संदर्भासह स्पष्ट करा. **[12]**

Q4) जर्मनीचे 'सहकारी संघराज्य' (Cooperative Federalism) आणि कॅनडाचे 'असममित संघराज्य' (Asymmetrical Federalism) यांचे चिकित्सक विश्लेषण करा. **[12]**

Q5) स्वीडन आणि फिनलंडच्या विशेष संदर्भासह 'घटनात्मक मौन' (Constitutional Silence) या सिद्धांताचे परीक्षण करा. **[12]**

Q6) सविस्तर टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन): **[2 × 7 = 14]**

अ) मूलभूत रचना सिद्धांत (Basic Structure Doctrine)

ब) युरोपियन युनियनचा घटनात्मक करार (The European Union Constitutional Treaty)

क) कायद्याचे राज्य (Rule of Law)

ड) न्यायालयीन पुनरावलोकन (Judicial Review)

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF-2501

[Total No. of Pages : 2

[6635]-174
First Year LL.M.
ML 211 : CORPORATE CRIMINAL LIABILITY AND WHITE-COLLAR CRIMES
(2025 Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Question No.6 is Compulsory, it carries 14 marks.*
2) *Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Discuss historical evolution of corporate criminal liability from individual to collective liability with landmark judicial decisions shaping corporate criminal liability in India.

Q2) Examine the evolution of white-collar crime from Sutherland's era to the contemporary globalized economy.

Q3) Define Director. Discuss its type and criminal liability of directors under the Companies Act, 2013.

Q4) Discuss the investigation techniques used in corporate crimes and their evidentiary value with suitable landmark judgments.

Q5) Discuss the legal principles governing the liability of parent corporations for the acts of subsidiaries in India.

Q6) Write notes on any two of the following.

a) Vicarious liability.

b) Aggregation theory.

c) Insider trading.

d) Corporate Sentencing Guidelines in India.

⌘⌘⌘

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:59:26

Total No. of Questions : 6]

APR 2026

PF-2501

[6635]-174

First Year LL.M.

ML 211 : CORPORATE CRIMINAL LIABILITY AND WHITE-COLLAR CRIMES

(2025 Pattern) (Semester - II)

वेळ: 2 तास] *[कमाल गुण: 50*

उमेदवारांना सूचना :

1) **प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. त्याला 14 गुण आहेत.**

2) **उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा, प्रत्येक प्रश्नाला 12 गुण आहेत.**

प्रश्न 1) भारतातील कॉर्पोरेट फौजदारी दायित्वाला आकार देणाऱ्या महत्त्वपूर्ण न्यायालयीन निर्णयांच्या आधारे, वैयक्तिक दायित्वापासून सामूहिक दायित्वापर्यंतच्या त्याच्या ऐतिहासिक उत्क्रांतीवर चर्चा करा.

प्रश्न 2) सदरलँडच्या काळापासून ते समकालीन जागतिकीकृत अर्थव्यवस्थेपर्यंत व्हाईट-कॉलर गुन्हेगारीच्या उत्क्रांतीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) संचालकाची व्याख्या करा. कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत संचालकांचे प्रकार आणि त्यांच्या फौजदारी दायित्वावर चर्चा करा.

प्रश्न 4) कॉर्पोरेट गुन्ह्यांमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या तपास तंत्रांची आणि त्यांच्या पुराव्याच्या मूल्याची, योग्य अशा महत्त्वपूर्ण न्यायनिर्णयांसह चर्चा करा.

प्रश्न 5) भारतातील उपकंपन्यांच्या कृतींसाठी मूळ कंपन्यांच्या उत्तरदायित्वाचे नियमन करणाऱ्या कायदेशीर तत्त्वांवर चर्चा करा.

प्रश्न 6) खालीलपैकी कोणत्याही दोन गोष्टींवर नोंदी लिहा.

अ) प्रतिनिधिक दायित्व

ब) एकत्रीकरण सिद्धांत

क) इनसायडर ट्रेडिंग

ड) भारतातील कॉर्पोरेट शिक्षेची मार्गदर्शक तत्त्वे

⌘⌘⌘

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:59:26

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF2502

[Total No. of Pages : 2

[6635]-175

First Year LL.M.

ML 213 : International Economic Law and Diplomacy

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

APR-2026

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any THREE out of the first FIVE questions, each carrying 12 marks.*
2) *Question SIX is compulsory. Answer any TWO out of FOUR sub-questions, each carrying 7 marks.*

[3×12=36]

Q1) Explain the significance of GATS. Critically evaluate the role of Preferential trade agreements in the spread of regionalism.

Q2) Discuss the key provisions of Bilateral Investment Treaties with special reference to India's Model BIT.

Q3) What are the international trade law rules governing digital economy with focus on rules regarding e-commerce and cross-border data flow?

Q4) Discuss the role of World Bank Group in global economic development. Give a critical analysis of its relationship with India.

Q5) Discuss the evolution of International Economic Law since the Breton Woods Conference. How does IEL intersect with International relations and diplomacy?

Q6) Write notes on the following (Any Two) **[2×7=14]**

a) TRIPS
b) Investor-State Dispute Resolution
c) Belt Road Initiative
d) BRICS Bank

CLWP010051 210.212.187.33 02/05/2026 13:57:35

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF2504

[Total No. of Pages : 2

APR 2026

[6635]-177

First Year LL.M.

ML 206 : LAW OF COMMERCIAL CONTRACTS

(2025 CBCS Pattern) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *Question No. 6 is compulsory; it carries 14 marks.*
2) *Answer any three questions from the remaining questions. Each question carries 12 marks.*

[3×12=36]

Q1) Explain the purpose and key features of Non-Disclosure Agreements (NDAs) and Non-Compete Agreements (NCAs). In what situations are these contracts commonly used?

Q2) Discuss the role of interpretation clauses and definitions in a contract. Why are these clauses crucial for avoiding ambiguity?

Q3) Explain the purpose of representations and warranties and distinguish them from covenants. Discuss the role of conditions precedent, conditions subsequent, and completion clauses in contractual performance.

Q4) Examine different types of e contracts and analyze the legal requirements relating to electronic signatures.

Q5) Examine the remedies available for breach of contract, and under what circumstances are these remedies granted?

Q6) Write Notes (Attempt Any Two): **[14]**

a) Negotiation as a Method of Dispute Resolution
b) Conciliation
c) Types of Damages
d) Joint Venture and Collaboration Contracts

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 05/05/2026 13:42:50

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

APR 2026

PF2504

[6635]-177

First Year LL.M.

ML 206 : LAW OF COMMERCIAL CONTRACTS

(2025 CBCS Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. या प्रश्नाला 14 गुण आहेत.

2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक प्रश्नाला 12 गुण आहेत.

[3×12=36]

प्र.1) नॉन डिस्क्लोजर करार (एनडीए) आणि नॉन कॉम्पिटिशन करार (एनसीए) चे उद्देश आणि मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. हे करार सामान्यतः कोणत्या परिस्थितीत वापरले जातात?

प्र.2) करारातील अर्थउकल कलम आणि व्याख्यांच्या भूमिकेची चर्चा करा. संदिग्धता टाळण्यासाठी ही कलमे महत्त्वपूर्ण का आहेत?

प्र.3) प्रतिनिधित्व आणि वॉरंटीचा उद्देश स्पष्ट करा आणि त्यांना करारांपासून वेगळे करा. कराराच्या कामगिरीतील पूर्वस्थिती, त्यानंतरच्या अटी आणि पूर्णत्वाच्या कलमांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्र.4) विविध प्रकारच्या ई-कॉन्ट्रॅक्टचे परीक्षण करा आणि इलेक्ट्रॉनिक स्वाक्षरीशी संबंधित कायदेशीर आवश्यकतांचे विश्लेषण करा.

प्र.5) कराराच्या उल्लंघनासाठी उपलब्ध असलेल्या उपायांचे परीक्षण करा आणि कोणत्या परिस्थितीत हे उपाय मंजूर केले गेले?

प्र.6) टीप लिहा. (कोणत्याही दोन वर) [14]

अ) वाटाघाटी विवाद निराकरणाची एक पद्धत

ब) सलोखा

क) नुकसान भरपाईचे प्रकार

ड) संयुक्त उपक्रम आणि सहयोग करार

CLWP012101 123.63.142.18 05/05/2026 13:42:50

ⓘⓘⓘⓘ

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF2505

[Total No. of Pages : 2

[6635]-178

First Year LL.M.

ML 208 : FEMINIST JURISPRUDENCE AND GENDER STUDIES

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) *Answer any three from Q.1 to Q.5 (12 marks each).*
2) *Question no.6 is compulsory (14 marks).*

Q1) To what extent has Indian legal, specifically criminal law, been reconstructed by feminist discourse to address patriarchy rather than just individual cases of violence?

Q2) How does the commodification of human labour (treating people as resources to be utilized for production) directly contribute to the dehumanization of workers? Does the "gig economy" commodify time and energy?

Q3) Achieving gender equality (SDG 5) is central to all 17 Sustainable Development Goals, as women's empowerment drives economic growth, social progress, and environmental sustainability. Discuss.

Q4) How has the Supreme Court of India deconstructed historical patriarchal precedents-such as in Joseph Shine v. Union of India (adultery) or Indian Young Lawyers Association (Sabarimala)-to reconstruct a gender-just jurisprudence that prioritizes substantive equality over formal equality?

Q5) In what ways does Dalit feminism challenge the mainstream feminist discourse on 'gender equality'?

Q6) Write Short notes on any two of the following.

a) Gender Mainstreaming and Myths
b) Kinds of Feminism
c) UN and Protection of LGBTQI+
d) Liberal & Radical Feminism

ⓘⓘⓘⓘ

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PF2505

APR 2026

[6635]-178

First Year LL.M.

ML 208 : FEMINIST JURISPRUDENCE AND GENDER STUDIES
(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 ते प्रश्न क्र. 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न लिहा. (प्रत्येकी 12 गुण)

2) प्रश्न क्र. 6 अनिवार्य आहे. (14 गुण)

प्र.1) केवळ हिंसेच्या वैयक्तिक प्रकरणांपुरते मर्यादित न राहता, पितृसत्ताक व्यवस्थेला सामोरे जाण्यासाठी स्त्रीवादी विचारप्रवाहाद्वारे भारतीय कायद्याची, विशेषतत: फौजदारी कायद्याची, कितपत पुनर्रचना करण्यात आली आहे?

प्र.2) मानवी श्रमाचे वस्तूकरण (लोकांना उत्पादनासाठी वापरता येणारे संसाधन म्हणून वागवणे) कामगारांच्या अमानवीकरणात थेट कसे योगदान देते? 'गिग इकॉनॉमी' वेळ आणि ऊर्जेचे वस्तूकरण करते का?

प्र.3) लिंग समानता (एसडीजी 5) साध्य करणे हे सर्व 17 शाश्वत विकास उद्दिष्टांच्या केंद्रस्थानी आहे, कारण महिला सक्षमीकरणामुळे आर्थिक वाढ, सामाजिक प्रगती आणि पर्यावरणीय शाश्वतता यांना चालना मिळते. चर्चा करा.

प्र.4) भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाने, औपचारिक समानतेपेक्षा वास्तविक समानतेला प्राधान्य देणाऱ्या लिंग-न्यायपूर्ण न्यायशास्त्राची पुनर्रचना करण्यासाठी, जोसेफ शाइन विरूद्ध युनियन ऑफ इंडिया (व्यभिचार) किंवा इंडियन यंग लॉयर्स असोसिएशन (सबरीमला) यांसारख्या ऐतिहासिक पितृसत्ताक पूर्वदृष्टांताचे विघटन कसे केले आहे?

प्र.5) दलित स्त्रीवाद 'लिंग समानते' वरील मुख्य प्रवाहातील स्त्रीवादी विचारप्रणालीला कोणत्या प्रकारे आव्हान देतो?

प्र.6) कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त टिपा लिहा.

अ) लिंगभाव मुख्यप्रवाहीकरण आणि त्यासंबंधीचे गैरसमज

ब) स्त्रीवादाचे प्रकार

क) संयुक्त राष्ट्र आणि LGBTQI + चे संरक्षण

ड) उदारमतवादी आणि मूलगामी स्त्रीवादी

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP011841 103.29.157.204 05/05/2026 13:31:12 204

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF-3441

[Total No. of Pages : 2

[6635]-179
F.Y. LL.M
ML 212 : COMPARATIVE CRIMINAL LAW
(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Question No. 6 is compulsory; it will carry 14 marks.*
2) *Attempt any three Questions out of the remaining Five Questions; each will carry 12 Mark.*

Q1) What role have globalisation, transnational crime, and international human rights norms played in shaping contemporary comparative criminal law scholarship?

Q2) How do plea bargaining and negotiated justice alter traditional conceptions of criminal adjudication?

Q3) Write a detailed note on Common Law tradition, its development, and Core characteristics.

Q4) How do determinate and indeterminate sentencing systems reflect different penal philosophies such as retribution, deterrence, and rehabilitation?

Q5) Comment on alternative sanctions in forms of Community service, Electronic monitoring, and fines across legal systems.

Q6) Attempt any two of the following:

a) Global trends on the abolition of the death penalty
b) Core principles of restorative justice in criminal law
c) Necessity and Duress across Legal Traditions
d) Role of victims in sentencing

◆ ◆ ◆

CLWP012101 123.63.142.18 05/05/2026 13:44:53

Total No. of Questions : 6]

APR 2026

PF-3441

[6635]-179
F.Y. LL.M
ML 212 : COMPARATIVE CRIMINAL LAW
(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) *प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. त्यात 14 गुण आहेत.*
2) *उर्वरित पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रत्येक 12 गुण आहेत.*

प्रश्न 1) समकालीन तुलनात्मक फौजदारी कायद्याच्या अभ्यासाला आकार देण्यात जागतिकीकरण, आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी आणि आंतरराष्ट्रीय मानवाधिकार नियमांनी कोणती भूमिका बजावली आहे?

प्रश्न 2) दोष कबुलीसाठी केलेला सौदा (plea bargaining) आणि वाटाघाटीद्वारे मिळणारा न्याय (negotiated justice) फौजदारी न्यायनिवाड्याच्या पारंपरिक संकल्पनांमध्ये कसे बदल घटवतात?

प्रश्न 3) सामान्य कायद्याची परंपरा (Common Law tradition),तिचा विकास आणि मुख्य वैशिष्ट्ये यावर तपशीलवार टीप लिहा.

प्रश्न 4) निर्धारीत आणि अनिश्चित शिक्षा प्रणाली वेगवेगळ्या दंडात्मक तत्त्वज्ञान जसे की प्रतिशोध, प्रतिबंध आणि पुनर्वसन कसे प्रतिबिंबित करतात?

प्रश्न 5) सामुदायिक सेवा, इलेक्ट्रॉनिक देखरेख, कायदेशीर प्रणालींवरील दंड या स्वरूपातील पर्यायी मंजुरींवर टिप्पणी लिहा.

प्रश्न 6) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

अ) मृत्युदंड रद्द करण्यामधील जागतिक प्रवाह

ब) फौजदारी कायद्यातील पुनर्स्थापनात्मक न्यायाची मुख्य तत्त्वे

क) विविध कायदेशीर परंपरांमधील आवश्यकता आणि सक्ती

ड) शिक्षा सुनावणीमध्ये पीडितांची भूमिका

◆ ◆ ◆

APR 2026

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PF2506

[Total No. of Pages : 2

[6635]-180

First Year LL.M. (Two Year Law Course)

ML 214 : INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW

(2025 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

APR-2026

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any THREE out of the first FIVE questions, each carrying 12 marks.*
2) *Question SIX is compulsory. Answer any TWO out of FOUR sub-questions, each carrying 7 marks.*

CLWP010051 210.212.187.33 05/05/2026 13:45:19

Q1) What is an International Armed Conflict? Explain the three situations which amount to an IAC under Common Article 2. **[12]**

Q2) Discuss the principles of Distinction, Proportionality and Precaution under. International Humanitarian Law. **[12]**

Q3) Describe the structure and functioning of the International Criminal Court. What basic principles does the ICC follow? **[12]**

Q4) Discuss the protections for Prisoners of War under the Geneva Conventions and their Additional Protocols. **[12]**

Q5) What is meant by Jus in bello? Explain the methods of warfare which are prohibited under the Laws of Armed Conflict. **[12]**

Q6) Write notes on the following (Any Two) **[2×7=14]**

a) Autonomous Weapons Systems and IHL.

b) Special Court for Sierra Leone.

c) Martens Clause.

d) Protection of Cultural Property under IHL.

CLWP010051 210.212.187.33 05/05/2026 13:45:19

CLWP010051 210.212.187.33 05/05/2026 13:45:19

ⓘⓘⓘⓘ

P.T.O.